

Ernæringen hos invaderende Lille Korsnæb (*Loxia curvirostra* (L.))

Af

S. AKSEL UHRENHOLT

(With a Summary in English: Feeding Behaviour of Invading Crossbills (*Loxia curvirostra* (L.)).

Vi befinder os åbenbart i et af de år, hvor der her i landet træffes særligt mange individer af Lille Korsnæb (*Loxia curvirostra* L.). I artens nordlige og østlige hovedudbredelsesområde består føden normalt af frø af rødgran, i mindre grad af fyrrefrø. Det er karakteristisk for granen, at år med rigelig frøsætning veksler med år med middel eller ringe frøsætning, således at der endog kan gå op til 5 år mellem de rige år. I et område i Kuopio i Finland har REINIKAINEN fundet god korrelation mellem rigeligheden af granfrø og antallet af Lille Korsnæb i årene 1927—37, og et årsagsforhold af denne art antages almindeligt som værende den væsentlige forklaring på migrationerne (JOUARD 1936, LÖHRL 1938, REINIKAINEN 1937). Lokale årlige fluktuationer i individantallet kan ligeledes hænge sammen med lokale variationer i granens frøsætning (REINIKAINEN 1937). At hele forklaringen ikke er givet hermed, viser det forhold, at fuglene i det andet af 2 år med rigelig frøsætning, der „overraskende“ følger efter hinanden, kan forlade området (JOUARD 1936, LÖHRL 1938), lige som man har iagttaget invaderende flokke, der for størstedelen bestod af ungfugle (JOUARD 1936). Endogene faktorer kan i større eller mindre grad være ansvarlige.

Det er forståeligt, at Lille Korsnæb under disse invasioner (migrationer) kan være nødsaget til at ernære sig af andre emner end de for arten sædvanlige, og det er da også en gammel iagttagelse, at den kan være forbavsende alsidig i sit

fødevalg. Således angiver HEELMANN og MANNICHE (1930), at den lejlighedsvis ernærer sig af frugter af røn, tjørn og hyben, samt nu og da frø af tidsel, burre, nælde og radise. WITHERBY *et al.* (1943) opregner foruden frø af forskellige nåletræer æblekerner, bær af hvidtjørn, vedbend og røn, endvidere frø af tidsler og græsser, knopper, ærter, bladlus, larver, små biller, fluer etc. — Undtagelsesvis har man observeret, at de fouragerer på elmeblade, som de først ruller sammen, senere også på frugter af elm (FLOWER 1957), på korn i mågegylp, som bestod af havreavner med en del ufordøjede frø (ARNOLD and ELLIS 1957), på mandler (JOUARD 1936) eller i en have i Lyngby i 1962 på frø af valnødder, hvis skaller, som i år af iagttageren angives at være usædvanligt tynde, bearbejdes på begge sider af sømmene (THOMASSEN 1962), se fig. 1.

Adskillige iagttagelser foreligger af deres angreb på ovennævnte æblekerner (CARROLL 1930, GHIGI 1930, JOUARD 1936, LEWIS 1930). GHIGI anfører, at man i 1822 i Italien var udsat for fuglenes skadevoldende angreb på æble- og pæretreer, og nævner angående invasionen i 1930, at i mange frugtplantager i Nordspanien ødelagde fuglene 30 pct. af æblerne, og at det også gik ud over æblerne i Normandiet. JOUARD hævder, at fuglene under hver invasion i Normandiet kaster sig over æbletræerne. Da denne ernæringsform, i hvert fald i en sådan målestok, ikke forekommer før at være iagttaget her i landet, men netop i efter-

Fig. 1. Fotografi visende 2 pigeonæbler og 6 valnødder bearbejdet af Lille Korsnæb i Thomassens have i Lyngby.

Fig. 1. Photograph showing 2 small apples (pigeon) and 6 walnuts worked up by Crossbill in a garden near Copenhagen.

året 1962 er blevet observeret adskillige steder (PETERSEN 1962, THOMASSEN 1962), vil jeg berette om følgende observation.

I min have i Hareskov by, altså nær en skov, der væsentligst består af løvtræer, har jeg fra medio september til medio oktober 1962 dagligt, og gerne i timevis, haft besøg af fra et par stykker til en lille halv snes individer af Lille Korsnæb i 3 pigeonæbletræer, der står i gruppe. Her har de spoleret de fleste af æblerne ved at flænse et krater, almindeligvis midt mellem stilk og blomst, nogle gange nærmere denne, tydeligt nok for at få adgang til kernerne. Da fuglene karakteristisk nok har været meget lidt sky, har det været let på nært hold (1—2 m) at iagttage processen, hvorunder æblestumper flyver til alle sider. Efterhånden som æblerne modnedes og let løsnede sig fra træet, er bearbejdningen lejlighedsvis også sket på jorden. Æblerne måler $2\frac{1}{2}$ —5 cm i længden, de fleste ca. 4 cm, nogle stykker af de bearbejdede er lagt i sprit og tilgået Zoologisk Museum. På nogle gråstentræer i nærheden er et par mindre æbler blevet udsat for et ikke gennemført angreb. Også senere, i november, er nedfaldne pigeoner blevet åbnet, og den 17. december var et par fugle i gang med de

uplukkede æbler på et småfrugtet træ i nabohaven, i øvrigt sammen med solsorte, der demonstrerede deres i frostvejr udprægede interesse også for de i træerne hængende æblers kød.

En beskrivelse af fuglenes fremgangsmåde findes også hos CARROLL 1930, GHIGI 1930, LEWIS 1930 og PETERSEN 1962. Det ser ud til, at det er æblernes størrelse og ikke deres sort (eller modningsgrad), der er afgørende for, om Lille Korsnæb angriber dem. De opgav ovennævnte gråstenæbler, der var noget større end pigeonerne, ligeledes valgte de i THOMASSENS have i Lyngby pigeoner frem for andre og større sorter, og de nævnte mere detaljerede redegørelser afslører, at der gerne er tale om små æbler: hos CARROLL 1930 er det skovæbler, hos LEWIS 1930 "a small sort of apple", hos PETERSEN 1962 pigeoner og *ikke* Cox's Orange og Cox's Pomona, medens GHIGI 1930 nævner, at fuglene under invasionen i 1930 angreb de endnu grønne æbler i Normandiet. Arbejdet med at fremdrage de små kerner vil da også være uforholdsmæssigt stort, når der er tale om middelstore eller store æbler.

Lille Korsnæb har åbenbart en betydelig evne til, når forholdene kræver det, at

tilpasse sig fødeemner, som under normale omstændigheder ikke anvendes, og disse nye emner benyttes i nogle tilfælde

med en sådan konsekvens og ihærdighed, at man må formode, at de for en tid udgør i hvert fald hovedernæringen.

ENGLISH SUMMARY

Feeding Behaviour of Invading Crossbills (Loxia curvirostra (L.)).

The causes of the well known migrations of Crossbills are briefly mentioned. The main cause is the dependence on the annual (and local) variations of the seed-crop of the Spruce. The invading birds may resort to unusual kinds of food. During the months of September and October 1962 an attack has been observed in

a garden in Seeland on the apples, from which the pips were extracted and eaten. Only small sorts of apple seem to be utilized. Crossbills apparently are very apt to adjust to some new kind of food, which may in a period constitute their main nourishment.

LITTERATUR

- ARNOLD, E. L. and ELLIS, J. C. S., 1957: Crossbills Feeding on Grain in Gull-Pellets. — Brit. Birds **50**: 547.
- CARROLL, C. J., 1930: Crossbills Eating Crab-Apples. — Brit. Birds **24**: 189.
- FLOWER, W. U., 1957: Crossbills Feeding on Elm Leaves. — Brit. Birds **50**: 79.
- GHIGI, A., 1930: Cambiamento di abitudini nel crociere (*Loxia curvirostra* L.) durante la migrazione. — Boll. Soc. ital. biol. speriment. **5**: 1178—1180.
- HEILMANN, G. og MANNICHE, A. L. V., 1930: Danmarks Fugleliv **3**: 229.
- JOUARD, H., 1936 A propos de la récente "invasion" de becs-croisés, *Loxia curvirostra*. — Alauda **8**: 481—485.
- LEWIS, S., 1930: Crossbills Eating Apples. — Brit. Birds **24**: 125
- LÖHRL, H., 1938: Zur Biologie des Kreuzschnabels (*Loxia c. curvirostra*). — Ornith. Monatsber. **46**: 19—21.
- PETERSEN, H. 1962: Korsnæbsgæster med smag for pigeoner. — Berlingske Tidende **2. novbr.** „København i Dag“.
- REINIKAINEN, A., 1937: The Irregular Migrations of the Crossbill, *Loxia c. curvirostra*, and their Relation to the Cone-Crop of the Conifers. — Ornis Fennica **14**: 55—64.
- THOMASSEN, O., 1962: Pers. Comm.
- WITHERBY, H. F. et. al., 1943: The Handbook of British Birds, 2. ed., **1**: 95.

Modtaget 20. december 1962.

S. AKSEL UHRENHOLT, Skovmose Allé 30, Hareskov.